

V medvodjih se pokaže dostikrat temnozeleno lisa skoro enako temnikaste barve, kakršne so tiste širje lise, ki so začetkom veljale za morja. Taka medvodja imenujejo astronomi zdaj „jezera“ ali „oaze“.

Zdaj se razlikujejo na Martovem površju štiri različne oblike: Temne lise ali morja, svetlobele krog tečajev ali sneg, ravne črne črte ali vodotoki in jezera ali oaze.

„V kratkem so še temne lise veljale za morja“, pravi C. Flammarion, „pa vendar niso morja, ker preveč izpreminjajo barvo in širnost. Drugi so rekli, da take izpremembe povzročajo povodnji. A ni verjetno, da bi tolike povodnji tako pogosto pokrivala toli širne planjave. Včasih se pokažejo svetle lise v teh morjih. Po tem so nekateri sodili, da se tamkaj ali morje posuši ali je tako plitvo, da se mu vidi do dna. Zadnja sporočila, prihajajoča iz Arizone, pa vzbujajo upanje, da se poravnajo te težave. V severnoameriških združenih državah se je namreč v arizonskem gorovju ustanovila v zadnjem času zvezdarnica s posebnim namenom, da opazuje Martovo zvezdo. Z najostrejšimi teleskopi ali daljnogledi ogledujejo ondi Martov svet sloveči zvezdoslovci Lowel, Douglas in Pickering.“

Z izboljšanimi daljnogledi so se ti možje prepričali, da tiste črne črte, katere po Schiaparelliju segajo od temnega morja do morja in sekajo svetleje celine, prodirajo celo one temnikaste planjave, ki so doslej veljale za

„morje“. A ne samo črne, ampak tudi svetle črte križajo te med morja štete planjave.

Po tem novejšem opazovanju nam je mogoče popraviti stare nazore o Martu.

Res čudni prizori se opazujejo na Martu. Ko sem 5. novembra 1896. zvečer ogledoval na Martovi obli posamezne podrobnosti, katere je bilo ta večer dosti lažje razločevati kot druge dni, zagledam naenkrat nenavadno temno liso, in jezero, znano z imenom „Trivium Charontis“ se je zvečalo.

Ta pokrajina na Martu je kaj znamenita, kajti tukaj se steka devet prelivov ali vodovodov, namreč: Orkus, Erebus, dva Hadesa, Styx, Cambyses, Cerberus, Laestrygon in Tartaros. — Ta pokrajina sicer ni posebno široka in navadno ne tako temna, kakor se je pokazala ta večer. Skoro tako temna se mi je zdela, kakor „Sirensko“ ali „Himersko“ morje, kateri obe sta se videli na obli.

Pet dnij pozneje, ponoči med 10. in 11. listopada, je zapazil Antoniadi, da se je ta lisa, bodisi „jezero“ ali „oaza“ razcepila na dvoje.

Taki prizori niso nič redkega na Martu, zlasti, kadar se podvojujejo prekopi ali vodovodi. Mnogo takih pojavov je letos opazoval Leo Brenner na svoji Manora imenovani zvezdarnici v „malem Lošinju“.

Dasi nimamo na zemlji enakih prirodnih pojavov, po katerih bi utegnili presojati in razlagati Martove vodotoke, njihove izpremembe in podvojitve, vendarle poskusimo razložiti jih.“

(Konec.)

Sovražniku.

Besni, sovražnik moj, divjaj,
in črti me, preganjaj —
ni prsta ne, o Bog ne daj,
nad tabo ne iztegnem!
Izognem rajši se ti v kraj
in daleč proč pobegnem . . .

Težko pustim livade te,
ki ljubim jih goreče
in vendar grem! . . . V spomin na mé
besede te ti puščam:
Iz prs iztrgaj mi srcé,
drhtelo bo: O d p u š č a m! . . .

Leo Levič.